

MEMO

Onderwerp:
Potentiele natuurmaatregelen Schiermonnikoog

Assen,
8 mei 2014

Projectnummer:
B02047.000031.0100

Van:
Dolf Logemann

Opgesteld door:
Dolf Logemann
Bas van den Dries

DIVISIE WATER & MILIEU

Afdeling:
Divisie Water & Milieu Assen

Ons kenmerk:
:

Aan:
Bert Flach (RWS)

Kopieën aan:
Ivo de Groot (ARCADIS)
Beno Koolstra (ARCADIS)

Schiermonnikoog

Achtergrond

Op Schiermonnikoog zijn drie Natura 2000-gebieden van belang:

- Duinen van Schiermonnikoog: de duinboogcomplexen ten noorden en ten westen van het dorp en de Banckspolder
- Waddenzee: onder andere het oostelijk deel van het eiland
- Noordzeekustzone: de zone tot aan de duinvoet

De beheerder op Schiermonnikoog is Vereniging Natuurmonumenten.

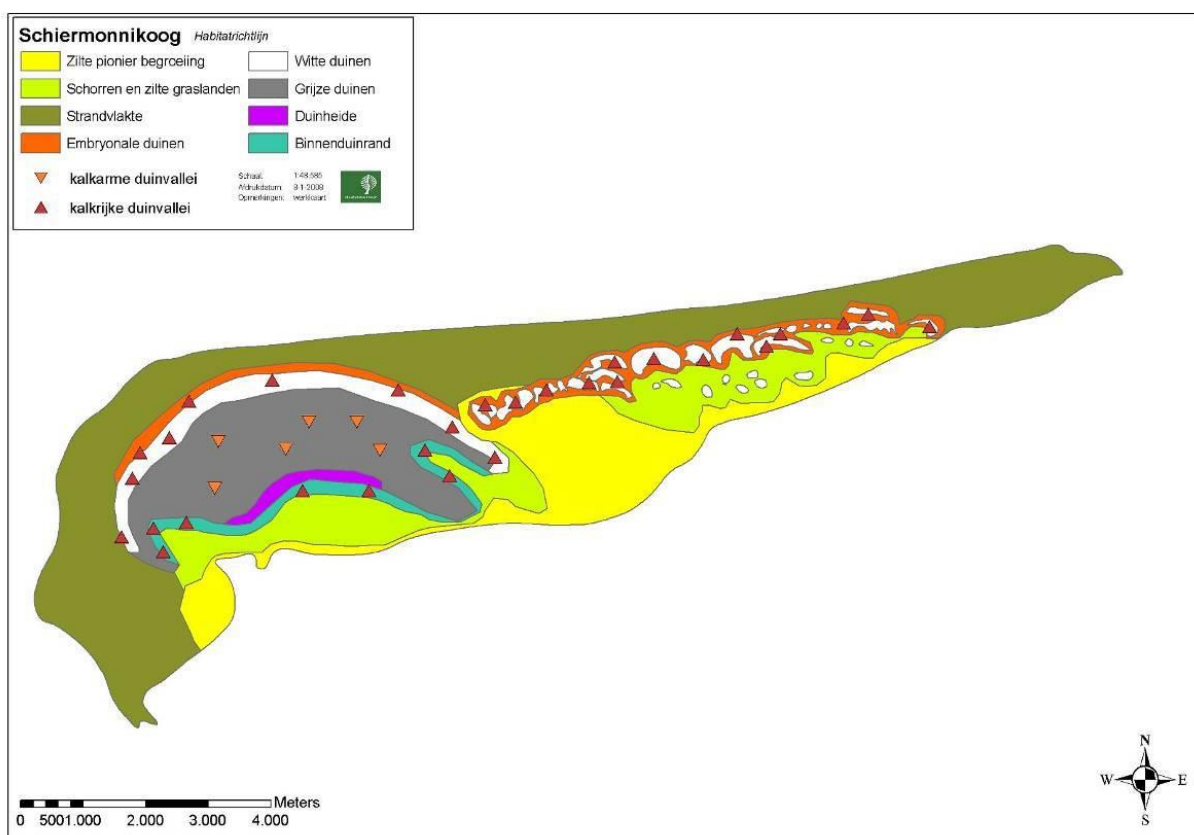
Stikstofgevoelige habitattypen op Schiermonnikoog

Als stikstofgevoelige duinhabitattypen worden gezien:

- H2130 Grijze duinen (subtypen B en C: kalkarm resp. heischraal)

Andere habitattypen zijn voor een deel ook gevoelig, maar hebben veel hogere kritische depositiewaarden.

Het totale areaal kwalificerende grijze duinen op Schiermonnikoog is 250 ha. Daarnaast is 160 ha niet-kwalificerend habitat aanwezig, vrijwel volledig te karakteriseren als 'potentieel' H2130 Grijze duinen subtype B en een klein deel als potentieel subtype C (Bron: concept Beheerplan). De meeste kwalificerende grijze duinen bevinden zich op het oude deel van het eiland, de zogeheten duinboogcomplexen (N2000-gebied Duinen van Schiermonnikoog). Delen zijn echter zo sterk vergrast dat ze niet meer meetellen voor het habitattype of dat ze vertegenwoordigd zijn door rompgemeenschappen. Op de habitattypenkaart komt het type ook veelvuldig voor op de zogeheten eilandstaart, het duin- en kweldergebied op de oostkant van het eiland. Deze behoren tot het N2000-gebied Waddenzee.

Afbeelding 1. Natuurlijke positie van habitattypen op Schiermonnikoog (Bron: concept Beheerplan)

Het habitat(sub)type H2130B Grijze duinen (kalkarm) komt op Schiermonnikoog vooral voor in de wat oudere duinen. Deze bevinden zich voornamelijk op het duinboogcomplex ten noorden en ten westen van de polder en het dorp. De kalkarme variant ontstaat door uitspoeling van kalkstoffen (lees: schelpresten) uit de kalkrijke variant van de grijze duinen, het subtype A. Het ontstaan van subtype B is dus een natuurlijk proces van veroudering. Atmosferische stikstofdepositie versnelt dit proces. Het is dus niet vreemd dat dit subtype nauwelijks in de buitenrand van de duinen voorkomt en slecht sporadisch op de staart van het eiland, het oostelijk deel dat tegen de kwelder aanligt. De belangrijkste plekken zijn: de Kobbenduinen, het Kapenglop, de Westerduinen en nabij de Westerplas. De beste plek voor herstel van subtype is het weer toelaten van verstuiving op de stuifdijk op de westpunt van het eiland, bij voorbeeld door het aanbrengen van kerven.

Het habitattype H2130C (heischraal) komt op diverse plaatsen in de binnenduinrand voor: in de duingebieden rond het dorp en langs de Kooiweg, alle locaties op de oude duinboog van het eiland. De totale oppervlakte is 11 ha. De beste plek voor herstel van dit subtype is de Hertebosvallei (beheerplan en PAS-GA).

Het subtype A (kalkrijk) is ten slotte vooral te vinden in de buitenduinen (tussen de grotendeels onbegroeide 'witte' duinen) en de kalkarme grijze duinen van het subtype B en voorts op de duinkopjes van het oostelijk deel van het eiland (de 'eilandstaart').

Andere herstelprojecten

Op Schiermonnikoog wordt nu al een reeks van natuurmaatregelen genomen, deels door Natuurmonumenten in het kader van een LIFE+-gefinancierd project en deels door RWE.

Afbeelding 2.

Rood: project Natuurmonumenten (Kapeglop).

Geel: projecten RWE Reddingsweg e.o. (1), Hertebosvallei (2), Bospad e.o. (3), Gebied ten oosten van de eendenkooi (4) en Groenglop of Grienglop (5).

Mogelijke natuurprojecten

Voor het ontwikkelen van nieuwe gunstige locaties voor het habitattype H2130 zijn het stimuleren van verstuiwing, uitbreiding van het beweide areaal en geleidelijke extensivering van de huidige beweiding

op plaatsen waar al beweid wordt, lokaal opslag van bomen en struiken verwijderen, plaggen, chopperen en maaien de maatregelen die daarbij kunnen worden toegepast.

Concreet wordt in het beheerplan voorgesteld om:

- Aanbrengen van een reeks kerven in de stuifdijk tussen paal 2 en paal 6 (herstel gradiënt)
- Aanleg van 5 stuifkuilen per beheerplanperiode (functioneel herstel)
- Uitbreiding van de begrazing met eilander vee tot 248 ha (afvoer nutriënten)
- Chopperen en plaggen: 2 ha per jaar (afvoer nutriënten)
- Tevens wordt de wens geuit om voor hydrologisch herstel van onder andere H2130 subtype C in het Groenglop een bufferzone aan te leggen in het agrarisch gebied.

Natuurmonumenten overweegt bovendien om in het Groenglop konijnen bij te plaatsen om de dynamiek van stuivend zand te verhogen.

Projecten voor Rijkswaterstaat

Als mitigatie van stikstofdepositie de belangrijkste reden is, ligt het voor de hand om te investeren in het chopperen en plaggen van duingebieden. Met Natuurmonumenten kan worden overlegd over het aantal jaren en over de oppervlakte (vanuit het oogpunt van additionaliteit meer dan 2 ha/jaar?). De voorkeur gaat uit naar gebieden die tot voor kort kwalificeerden als H2130, maar dat nu niet meer doen, liefst grenzend aan gebieden met nog soortenrijke vegetaties. Ook kan worden geïnvesteerd in de uitbreiding van het begrazingsgebied en/of de proef met het uitzetten van konijnen. Hoewel het begrazen met eilander vee gebeurt en voor risico van de eilander ondernemers, zijn de bijkomende kosten voor Natuurmonumenten aanzienlijk (rasters, drinkbakken, klaphekjes, vangkraal, toezicht e.d.).

Ten slotte valt een bijdrage aan de verstuiwingsprojecten goed te verdedigen. Hierdoor neemt de robuustheid van de duinhabitats toe en zijn zij beter bestand tegen stikstof. Ook RWE financiert in het kader van de stikstofmaatregelen (op Ameland) verstuiwingsprojecten.